

Іноземцев Т.В.

аспірант,

*Полтавський державний педагогічний університет
імені В.Г. Короленка*

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ ДО ВИХОВНОЇ РОБОТИ У ЗБРОЙНИХ СИЛАХ УКРАЇНИ

Особливості сучасного етапу розвитку нашої держави та її Збройних Сил вимагають подальшого розвитку системи виховної роботи та морально-психологічного забезпечення діяльності особового складу. Аксиомою є те, що боєздатність Збройних Сил вирішальною мірою залежить від людського фактору, морального духу військовослужбовців. Саме тому, одним із головних завдань є впровадження в практику ефективних форм виховної роботи.

Модернізація Збройних Сил на професійній основі вимагає докорінної перебудови підготовки військових фахівців, передусім особистісно орієнтованої, суб'єкт-суб'єктної парадигми виховання особового складу в системі єдиної військової освіти України. Удосконалення у першу чергу потребує підготовка офіцерських кадрів, від чого залежать особистісно зорієнтовані зміни пріоритетів у всіх сферах військової освіти і виховання.

У розробку науково-педагогічних основ виховання військовослужбовців значний внесок зробили військові педагоги і психологи: щодо методології військової педагогіки, виявлення головних закономірностей і принципів підготовки військових фахівців (О. В. Барабанщиков, Г. Д. Темко, В. В. Ягупов та ін.); змісту військової освіти, шляхів підвищення ефективності виховання курсантів у процесі навчання (І. В. Біжан, В. Г. Герасимов, В. П. Давидов, М. І. Нещадим та ін.); окремих питань виховної роботи, що стосуються дисциплінованості, самостійності, відповідальності у контексті військово-професійної та інженерно-технічної підготовки фахівців (В. І. Вдов'юк, О. М. Герасимов, Т. М. Міст та ін.). Віддаючи їм належне, слід зазначити, що дослідження більшості названих учених базуються на функціональному підході до виховання особистості.

Наукові інтереси зарубіжних авторів (А. Акеркпехт, М. Ейнскау, М. Коллінс, К. Евелін та ін.) концентруються переважно на питаннях проектування виховання, моделювання особистості військового фахівця, специфіки контролю і керівництва у військах, а також формування лідерських якостей, ораторської майстерності тощо.

Процес виховання і навчання курсантів вищого військового навчального закладу не уявляється без важливої складової – самовиховання. Це усвідомлена і цілеспрямована взаємодія з метою самостійного пошуку та формування в себе необхідних якостей, рис і форм поведінки. За визначенням С. Гончаренка: «Самовиховання – це систематична й свідомо діяльність людини, спрямована на вироблення в собі фізичних, розумових, моральних, естетичних якостей, позитивних рис волі й характеру, усунення негативних звичок» [1, с. 295].

Сьогодні стан організації та проведення виховної роботи з курсантами вищого військового навчального закладу вимагає нової побудови виховного процесу, де б цілеспрямовано і усвідомлено формувалася виховна стратегія військового закладу. І тут незаперечно значення має проєктивна, особистісно-орієнтована педагогіка, спрямована на випереджаюче, цілісне, функціональне розв'язання основних суперечностей, що виникатимуть у становленні військового вищого навчального закладу, де б була можливість виховувати творчу особистість, забезпечуючи умови для повноцінного фізичного, психічного й духовного розвитку курсанта, формувати захисника Батьківщини, вчити його реалізувати себе багатомірно [3, с. 74].

За визначенням професора Ягупова В. В. основними умовами здійснення самовиховання є: створення сприятливого морально-психологічного клімату в колективі; формування яскравих ідеалів; озброєння вихованців прийомами, способами, методами та формами самовиховання, його ефективною методикою; прищеплення навичок і вмінь самовивчення, виокремлення позитивних і негативних індивідуально-психологічних якостей; допомога в опрацюванні програми самовиховання та її реалізації; створення умов для самовиховання; – популяризація позитивного досвіду самовиховання, стимулювання за досягнуті позитивні результати [5, с. 546].

З огляду на це продовжує бути актуальною необхідність удосконалення навчально-виховного процесу в вищих військово-навчальних закладах Збройних Сил України. В основу цього процесу, на нашу думку, має бути покладено гуманістичну педагогіку співробітництва, партнерства, співтворчості, що моделює виховання за зразком переходу від навчально-дисциплінарної моделі організації педагогічного процесу до особистісно-орієнтованої моделі виховання, коли кожний курсант є універсальною особистістю, а закони фізичного, психічного, соціального й духовного розвитку, процеси та зміни, що відбуваються у внутрішньому світі юнака у новому для нього середовищі, стають головними орієнтирами у виховній діяльності навчального закладу.

На сучасному етапі трансформації усіх сторін життя нашого суспільства та розбудови Збройних Сил України формування національної та моральної свідомості військовослужбовця набуває особливого значення, а процес постійного самовдосконалення та самовиховання особистості майбутнього офіцера Збройних Сил України потребує оновлення системи виховання в вищому навчальному закладі. Важливе місце серед факторів формування особистості, у тому числі й особистості військовослужбовця, має діяльність. Особливим видом людської діяльності є діяльність військова, у характері, змісті та особливостях якої закладені великі соціально-психологічні та виховні можливості. Військова діяльність підпорядкована чітко вираженим суспільно-державним цілям і об'єктивно зумовлює глибоко гуманістичний характер. Сучасні складні комплекси озброєння та бойової техніки значно підвищили взаємозв'язок військовослужбовців при вирішенні навчально-бойових завдань. Специфічність умов колективної військової діяльності потребує від особового складу спільних і узгоджених дій, високої бойової майстерності, дисципліни, що здійснює формуючий вплив на особистість

військовослужбовця. Е. П. Утлік відзначає: «Взаємовідносини в колективі являють собою специфічну мережу внутрішньо колективних зв'язків, обумовлених ідейною єдністю, взаємними оцінками діяльності і особистості військовослужбовців, почуттями поваги, довіри, товариства і відповідальності один за одного» [4, с. 142].

Специфіка діяльності офіцера структури виховної роботи визначається його статусом у системі військово-соціального управління. Згідно нього він є заступником командира військової частини і радником командира з проблем організації виховної роботи, головним відповідальним за виконання рішення командира з цих питань. Його визначальна роль виявляється саме на етапі підготовки рішення командира до навчально-бойової діяльності або застосування військ.

Проектування виховного процесу є важливим видом діяльності його організаторів, цілеспрямована підготовка до якого підвищує ефективність виконання ними професійних обов'язків.

Алгоритм діяльності офіцера-організатора виховного процесу щодо його проектування складають такі дії: аналіз сучасного стану виховного процесу у підпорядкованих військових частинах; визначення його проблем (діагностування); прогнозування динаміки й умов переходу з існуючого в бажаний стан виховного процесу; моделювання діяльності всіх учасників виховного процесу, їх взаємодії та її науково-теоретичне обґрунтування; структурування змісту виховного процесу; конструювання технології виховного процесу; визначення засобів і критеріїв контролю і оцінки виховного процесу в цілому і виховної діяльності кожного із його учасників.

Ефективність проектування виховного процесу у військовій частині забезпечується наявністю в його організаторів розвинутої системи відповідних умінь. Ця система включає комплекс евристичних розумових дій, які виконуються в певній послідовності та ґрунтуються на попередньому досвіді, знаннях, уміннях, навичках, професійних якостях офіцера, які формуються під час навчання у вищому військовому навчальному закладі. Серед основних здібностей офіцера, що сприяють формуванню цих умінь, є дивергентне мислення та творча уява. Зміст таких умінь охоплює систему часткових завдань проектування виховного процесу (діагностування, прогнозування, моделювання, структурування, конструювання, оцінювання).

Таким чином, в умовах модернізації військової галузі, готовність майбутніх офіцерів до виховної діяльності з військовослужбовцями є інтегрованим системним утворенням у вигляді вираженого комплексу знань, умінь, навичок та особистісних якостей майбутнього офіцера, що характеризують його переконання, погляди, мотиви, почуття, ставлення до виховної діяльності та повинні бути сформовані під час навчання у вищих військових навчальних закладах.

Список використаних джерел:

1. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник. – К.: Либідь, 1997. – 374 с.
2. Дзьобань О.І. Діяльність як фактор формування особистості у військовому колективі // Наукові записки Харківського військового університету. – 1999. – Вип. II. Соціальна філософія, педагогіка, психологія. – С. 47-49.
3. Кобернік О.М. Організація виховного процесу на засадах проєктивної педагогіки // Педагогіка і психологія. – 1998. – № 4. – С. 74-81.
4. Литвиновський Є.Ю. Офіцер структури виховної роботи – менеджер виховного процесу у Збройних Силах України // Теоретичні питання культури, освіти та виховання: Зб. наук. пр. / За заг. ред. Євтуха М.Б. – К.: КНЛУ. – 2002. – Вип. 22. – С. 167-171.
5. Утлик Э.П. Воинский коллектив // Основы военной психологии и педагогики. – М.: Воениздат, 1981. – 215 с.
6. Ягупов В.В. Педагогіка. – К.: Либідь, 2002. – 559 с.

Лабун Ю.В.

студентка,

*Національний педагогічний університет
імені М.П. Драгоманова*

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДО ВИХОВАННЯ ЗВУКОВОЇ КУЛЬТУРИ МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Проблема професійної підготовки вихователя закладу дошкільної освіти активно висвітлюється науковцями у сучасній психолого-педагогічній теорії. Зокрема, інтегрований підхід до підготовки фахівців дошкільної освіти концептуально обґрунтовано та експериментально перевірено у дослідженнях А. Богуш [1], Г. Беленької [2], Н. Лисенко [5], Т. Поніманської [6], Т. Титаренко [7] та ін. Сучасні педагоги Н. Гавриш [3], Т. Котик [4] досліджують проблеми формування професійно-мовленнєвої компетентності майбутніх фахівців дошкільної освіти, теоретико-методичні засади організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей у закладах дошкільної освіти.

Професійно важливі якості є соціально зумовленими, формуються поступово, розвиваються на основі здібностей і забезпечують результативність та ефективність діяльності. Оскільки в якості суб'єкта діяльності можуть об'єднуватися різні здібності, то цілком доречним буде вживання цих понять у контексті професійно важливих якостей. Ми поділяємо таку позицію і вважаємо, що професійні якості та їх системи необхідно визначити як внутрішні умови, які опосередковують зовнішні впливи і вимоги діяльності. Здібності складають основу професійних якостей, адже вони забезпечують оволодіння способом та операціями діяльності за наявності необхідних і достатніх умов. Сформованість професійно важливих якостей дає змогу суб'єкту діяльності швидко та ефективно розгортати спосіб діяльності.

Процеси реформування та модернізації, які зараз відбуваються в системі вищої педагогічної освіти, об'єктивно спрямовані на її подальший прогресивний